

Türk Tıp Tarihi Arkivi

Cilt 2. No. 6. 1937

(Hüzün) ün Mahiyet ve Sebepleri

Ibni Sina

(Hüzün) [1], Nefsani bir elemdir ki sevilen şeyleri bitirmek ve kaybetmekden, aranılan ve istenilen şeyleri bulamamak ve elde edemeden ileri gelir. Hiç bir kimse yoktur ki bu sebeplerden yakayı sıyrabilmiş olsun. Çünkü sevdiği şeylerden bir şeyi bitirmemiş ve zayi etmemiş, veya aradığı ve istediği şeylerin hepsini elde etmiş hiç bir kimse bulunamaz. Zira insanın şu alemdeki sevdiği şeylerin hepsi zevale ve bozulmağa maruzdur. Ve hiç birisi sabit değildir. Dünyaya aid matlubatı da yine böyledir. Onlardan sevdiği şeyler gibi zeval ve fesada maruzdur. Çünkü insanın dünyevi matlubatı her halde fani ve zail olan şeylerdir. Amma sabit ve daim olan (Umuru akliye)ye gelince ; o hiç bir vakit bitirilmez, gayib ve zayi olmaz. Zira (Umuru akliye)yi gashedecek ne bir elem vardır ve ne de ona bir Afet arız olabilir. Lâkin herkesin alakadar olduğu Umuru dünyeviye (Umuru akliye)nin hilafıdır ki onu korumak olmaz. Bozulmasından, zevalinden, değişmesinden emin olunmaz.

İmdi kendisine (hüzün) arız olmamasını isteyen kimse şunu yapmalıdır :

Dünyaya aid sevdiği ve dünyaya aid aradığı ve istediği şeyleri olduğu gibi zevale mahkûm ve bozulmağa müstaid ve merhun olarak tasavvur etmek ve bunların tabî'lerinde olmayan sebat, beka, ve devam gibi vasıfları bunlardan beklememek ve aramak ve belki mahubât ve matlubatının peşinde iken onların tebdilini, intikal ve kuvvetlerini görünce isti'zam etmemek ve çok görmemek.

İşte bu halet kendisinde tahakkuk eden kimse sevdiğini bitirmek ve kaybetmekden mahzun aradığını ve istediğini elde edememekden mağmum olmaz. Belki sevdiği ve istediği şeyleri hacet miktarı alır. Ve onları zayi ettiği ve bulamadığı zaman de müteselli olur.

[1] (Hüzün) kelimesinin mukabili Öz dilimizde (Tasa)dır.

oeuvres qui sont par erreur et à cause de la langue employée, considérées comme appartenant à des auteurs Arabes - ainsi que les œuvres écrites en turc du temps des Osmanlis, donnent des renseignements importants sur la malaria et son traitement. Ceci est assez riche pour constituer un sujet de monographie.

Şani Zadenin mezar taşı

Dr. F. N. Uzluk

Yeniçeriliğin kaldırılmasından sonra Beşiktaş'taki ilmi cemiyet azaları Bektaşilik kabahatle birer birer sürgün edilirken Şanizade tabip Ataullah dahi arpalığı Tire kazasına gönderilmiştir.

Müşarünileyh orada Köse Mihal oğullarından ve yerli zengin âlimlerinden müderris Hacı Ahmet Reşit efendinin evine misafir edilmiştir.

İki ay konuk kaldığı Tirede, Sultan Mâhmut nihayet ettiğine acıyarak onu affeder. İstanbuldan öğrenilerek gelen ve Şanizadenin değil fakat Türk tıbbının düşmanları şöyle bir tuzakla işi bitirirler :

Bir akşam yemeğinden sonra Şanizade ve ev sahibi kahve içiyorlar. O tarihte kaza voyvodası yani kaymakamının kavalı bir kaç adamla koşarak evin kapısını çalıp hızla oturlan odaya girerler. Kavas Şanizadeye hitaben :

— Padişahdan efendinin itlâfına ferman getirdim.

Demesile Şanizadenin elinden fincanı bir yana, kendisi de bayılarak bir yana düşer.

Herif bu defa ağzını değiştirerek :

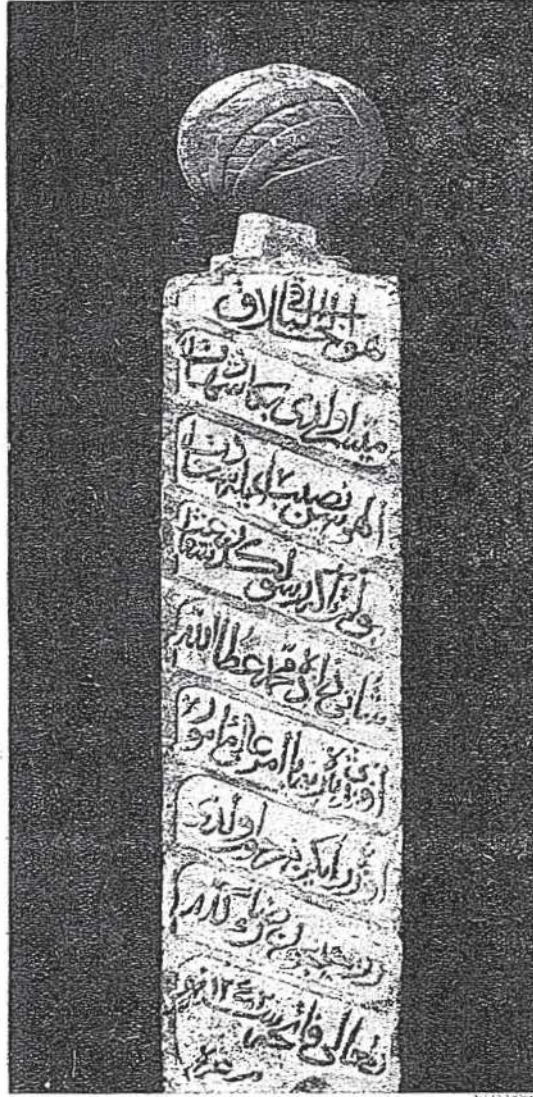
— Hayır itlâkına ferman getirdim.

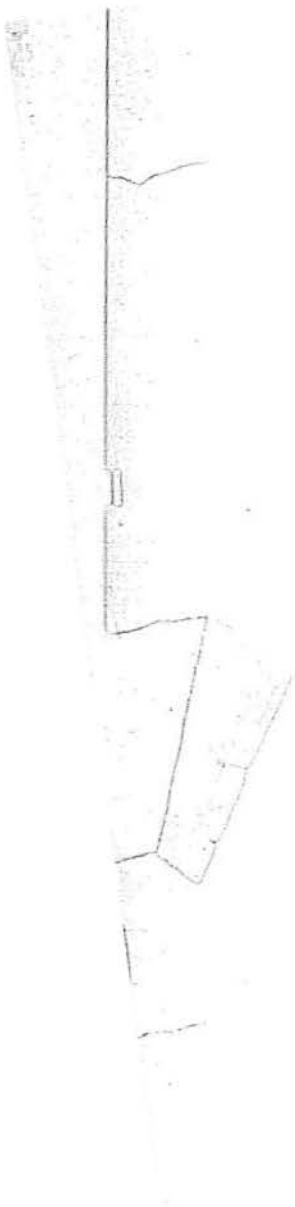
Derse de iş işten geçer. B yük münevver helecanın tesirile asırların pek güç ve çok geç yetiştirdiği koca tabip bir hafta sonra ölür. (Tanrı ona rahmet etsin)

Hazin alayla cenazesini kışla yanındaki kabristana gömerler. Mezarını Beşiktaş akademisi azaları değil, müderris Hacı Reşit efendinin oğlu Lutfullah efendi yaptırmak cesaret ve kadirşinaslığında bulunur. (110 yaşında ölen Lutfullah efendinin hatırasını saygı ile analım)

Mezarlık böylece 1332 yılına kadar yerinde kalır. Bu tarihte

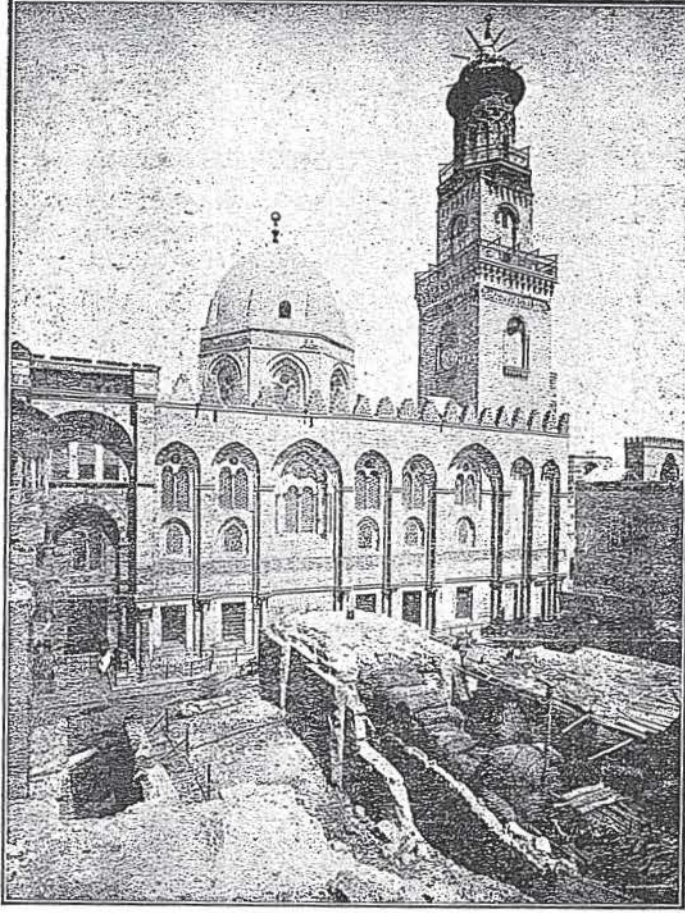
Tireye Safa adında bir kaymakam gelir. Günün adamlarına yaranmak, külâh kapmak için yapılageldiği üzere sırtlanları ağlatacak bir çığırdaki gitmeğe başlar. Yani eski ataların anitlarını yıkmak, yumürmek cinayetine koyulur. Dirilerin süşmasından cüret alan bu adam, ölülerin mezarlarını deşmeğe sataşır. Taşları

Kahirede bir Türk hastanesi

1284

Mısırda Türk hükümdarlarından *Seyfeddin Kalavun* tarafından Şamdaki Nureddin Şehid Hastanesi tarzında yapılan bu sıhhi müessesese XIII inci asırda Kahirede en mühim Türk müesseselerindedir. Mansure Hastanesi diye maruftur. Nitekim miladi IX inci asırda yine Türk hükümdarlarından İbni Tolonun eski Mısırda (Fustatta) yaptırdığı hastane meşhurdur. Bu mansure hastanesinin eski kısımları bu gün yeniden yapılan hastaneye ilâve edilmiştir. Burada göz hastalıkları, ishalliler, cüzzamlılar ve sarî hastalıklar için ayırî daireler mevuttu.

kazmalarla kırmağa, öteye beriye atmağa çalışır. Sıra Şanizade-ninkine gelince büyük tabibin cesedini çürümemiş gören amele ve halk, ancak yiğitlik ve insanlık duygusile çukuru kapatırlar.

★

Yoksul, Şanizadeyi manevi hoca tanıdığımdan ve onunla uğraşmaktan tat buluyorum. Tirede karşıma bir genç fazıl çıktı. Kaza nüfus memuru Bay Faik, yiğit delikanlı araya araya nihayet büyük hekimin atılmış mezar taşını bir ormandan keşif diyeceğim

Bay Faik

şekilde buldu, Tire müzesine taşıdı. Ona bütün hekimlerimizin önünde teşekkür ederim.

Bir resmini de Arkivin sahifesine koymakla şeref duyarız..

★

Şanizadenin kabir taşının resmi gelince divanına baktım, şu beyti buldum. Onu yazıyorum :

Beytin dediği budur : Ata, dünya varlığını, birlik ateşile yaktı, tüketti, hal sahiplerinin ayakları altında o şimdi topraktır.

Diriliğinde nasıl hekim ise, ölümünden sonra yine hikmet buyuruyor. Mesihî yıl ile Gurrei Muharrem 1242 = 5 Ağustos 1826 dir.

